

Цілі стратегічної екологічної оцінки у світлі принципів регулювання ЄС та міжнародних зобов'язань України. Проект Закону України «Про Стратегічну екологічну оцінку».

Трофименко Н.С.

Заступник директора
Департаменту стратегії та
європейської інтеграції
Мінприроди України

Законодавчі підстави

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організація економічного співробітництва та розробки Конвенція) - ратифікована Законом України 06.07.1999
- Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) - ратифікована Законом України 19.03.1999
- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) - ратифікований Законом України 01.07.2015
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) - ратифікована Законом України 16.09.2014
- Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства - ратифікований Законом України 15.12.2010.
- Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля

Законодавчі підстави

Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) - ратифікована Законом України 06.07.1999

- враховуючи, що для забезпечення можливості відстоювати це право та виконувати цей обов'язок, громадяни повинні мати доступ до інформації, право брати участь у процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, які стосуються навколишнього середовища, і визнаючи при цьому, що громадяни можуть потребувати допомоги для здійснення своїх прав
- визнаючи, що в питаннях, які стосуються навколишнього середовища, удосконалення доступу до інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень підвищують якість рішень, які приймають, та процесу їх виконання, сприяють поліпшенню поінформованості громадськості щодо екологічних проблем, дають громадськості можливість висловлювати свою стурбованість, а державним органам - вести належний облік таких інтересів,

Законодавчі підстави

Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) - ратифікована Законом України 19.03.1999

- розуміючи необхідність приділення пильної уваги екологічним факторам на ранньому етапі процесу прийняття рішень, застосовуючи оцінку впливу на навколишнє середовище на усіх належних адміністративних рівнях як необхідного інструмента підвищення якості інформації, яка надається директивним органам, з тим щоб вони могли приймати екологічно обгрунтовані рішення, які особливо враховували б необхідність зведення до мінімуму значної шкідливої дії, зокрема у транскордонному контексті,

Законодавчі підстави

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) - ратифікований Законом України 01.07.2015
- визнаючи важливість урахування екологічних міркувань, у тому числі пов'язаних зі здоров'ям населення, для розробки й прийняття планів і програм і, певною мірою, політики й законодавства
- визнаючи, що стратегічна екологічна оцінка повинна відігравати важливу роль у розробці й прийнятті планів, програм і, певною мірою, політики й законодавства, і що ширше застосування принципів оцінки впливу на навколишнє середовище до планів, програм, політики й законодавства ще більше зміцнить систематичний аналіз їхніх важливих екологічних наслідків;

Законодавчі підстави

• Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) - ратифікована Законом України 16.09.2014

Директива № 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище:

- - прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів);
- - встановлення процедури визначення, які плани або програми потребують стратегічної екологічної оцінки та вимог про те, що плани або програми, щодо яких стратегічна екологічна оцінка є обов'язковою, підлягають такій оцінці (ст. 3);
- - встановлення процедури консультацій з органами з питань охорони навколишнього середовища та процедури консультацій з громадськістю (ст. 6);
- - досягнення домовленостей з сусідніми країнами щодо обміну інформацією та проведення консультацій (ст. 7).

Законодавчі підстави

•Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства - ратифікований Законом України 15.12.2010.

Стаття 174 Договору передбачає, що політика Співтовариства у сфері довкілля спрямована, поміж іншого, на збереження, охорону і покращення стану навколишнього середовища, захист здоров'я людини, економне та раціональне використання природних ресурсів, що має базуватися на превентивному принципі.

Стаття 6 Договору передбачає, що вимоги до захисту довкілля повинні бути включені до політики і діяльності Співтовариства, особливо щодо сприяння стійкому розвитку

Законодавчі підстави

Директива № 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Оцінка стану довкілля є важливим засобом консолідації думок у сфері навколишнього середовища з метою підготовки та ухвалення окремих проектів та програм, які можуть суттєво вплинути на стан довкілля в державах-членах, оскільки така оцінка передбачає, що вплив, завданий при впровадженні цих проектів та програм, був врахований під час їхньої підготовки та перед їхнім ухваленням

Ціль Директиви полягає в забезпеченні високого рівня охорони довкілля і сприянні консолідації міркувань стосовно навколишнього середовища при підготовці та ухваленні проектів та програм з урахуванням забезпечення стабільного розвитку, що досягається дотриманням цієї Директиви при оцінюванні стану довкілля у випадку впровадження проектів та програм, які можуть суттєво вплинути на стан навколишнього середовища.

Стратегічна екологічна оцінка

стратегічна екологічна оцінка – процедура:

- визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив,
- розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків,
- яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки,
 - розроблення звіту про стратегічну екологічну оцінку,
 - проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій),
 - врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку,
 - результатів громадського обговорення та консультацій,
 - інформування про затвердження документа державного планування

Критерії проведення СЕО

документи державного планування:

- стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, у тому числі зміни до них,
- які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування
- та стосуються об'єктів та видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки з огляду на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом),
- крім документів, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Не підлягають СЕО

- не поширюється на проекти документів державного планування, єдиною метою яких є обслуговування потреб, пов'язаних з обороною або надзвичайними ситуаціями,
- а також на фінансові або бюджетні документи державного планування
- документи, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду
- програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст на короткостроковий період (до 1 січня 2020 року).

Документи державного планування, щодо яких здійснюється стратегічна екологічна оцінка, не підлягають екологічній та державній санітарно-епідеміологічній експертизам

Об'єкти стратегічної екологічної оцінки

проекти документів державного планування у сфері:

- сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування (крім плану зонування території) і землеустрою (схем) та
- виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено проведення процедури ОВД, а також
- які вимагають оцінки з огляду на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі

Суб'єкти стратегічної екологічної оцінки

- замовник;
- Мінприроди, МОЗ, обласні, Київська, Севастопольська міські державні адміністрації (відповідні підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я), органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я;
- громадськість;
- держава походження (*держава, під юрисдикцією якої здійснюється розроблення документа державного планування*);
- зачеплена держава (*держава, на яку ймовірно поширяться транскордонні наслідки виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення*).

Етапи стратегічної екологічної оцінки

0. встановлення необхідності здійснення СЕО;
1. визначення обсягу СЕО;
2. розроблення Звіту про СЕО;
3. проведення громадського обговорення та консультацій (за необхідності, проведення транскордонних консультацій);
4. врахування Звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій
5. Моніторинг реалізації документа державного планування

Відмінності СЕО, ОВД та екологічної експертизи

	СЕО	ОВД
Об`єкт	Документи державного планування	Проекти (державні та приватні)
суб`єкт	<ul style="list-style-type: none">- замовник- Мінприроди, МОЗ, -ОДА (екологія + охорона здоров'я)- громадськість- держава походження- зачеплена держава	суб`єкти господарювання, органи державної влади, органи місцевого самоврядування
Проведення та врахування	добровільне	довкілля є обов`язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності

Особливості СЕО

- жодного дозволу!
- жодного погодження!
- консультації мають на меті отримання зауважень і пропозицій (ненадання протягом визначеного терміну - вважаються відсутніми)!
- максимальна визначеність та прозорість!
- інтегрована у чинну процедуру розроблення містобудівної документації!

Висновок

- Закон регулює відносини у сфері стратегічної екологічної оцінки **проектів** документів державного планування та **доповнює** процедури розроблення і затвердження документів державного планування в частині забезпечення їх стратегічної екологічної оцінки

SEO і планування

- Планування забезпечує аналіз і пропонування заходів із розвитку, тоді як SEO передбачає вивчення окремих результатів процесу планування і подання можливих пропозицій щодо необхідних змін
- В оптимальному варіанті SEO слід проводити паралельно з плануванням, якщо:
- провідним процесом є процес планування, та
- SEO вписується у логіку та етапи процесу планування.
- Отже, обидва процеси можна розглядати як взаємно підсилюючі інструменти в одній стабільній системі планування, спрямованій на забезпечення більш сталого розвитку

Як проводити SEO

- **Паралельна SEO** (частково інтегрована у процес розробки ДДП)
- **Ретроспективна SEO** (виконана відокремлено від розробки ДДП)
- **Інтегрована SEO** (повністю інтегрована у процес розробки ДДП)

Причини і переваги проведення SEO

- SEO необхідно проводити під час підготовки планів та програм, а її результати включити до фінального проекту плану та програми
- Такий підхід дозволяє:
- Максимізувати переваги SEO (тобто підготувати кращі плани та програми)
- Зберегти час та кошти, уникаючи дублювання аналізу
- Підвищити ефективність процесу планування та SEO (наприклад, шляхом проведення спільних консультацій)
- Оптимізувати процес прийняття рішень (немає необхідності прийняття рішень в "останній момент")

Паралельна СЕО (частково інтегрована)

- Переваги:
 - Скорочує строк прийняття рішення
 - Економить ресурси
 - Забезпечує врахування різних точок зору на ранніх етапах
 - Зменшує ризик виникнення неочікуваних ситуацій та конфліктів
 - Консультації можуть охоплювати компетентні державні органи, природоохоронні органи, органи охорони здоров'я та громадськість (зацікавлену)
 - Забезпечення проведення СЕО відповідно до вимог Протоколу і Директиви про СЕО (вплив на довкілля та здоров'я населення)

Ретроспективна SEO (відокремлена)

- **Слабкі сторони:**
 - Проводиться на завершальних стадіях розробки ДДП або навіть коли розробка ДДП вже завершена;
 - Вплив на процес прийняття рішення послаблений; врахування результатів SEO у ДДП ускладнене;
 - Може гальмувати процес прийняття ДДП
 - Може дублювати зусилля, а також заплутати державні органи і громадськість, що приймають участь у процесі
 - Ризик невідповідності положенням Протоколу та Директиви про SEO
- **Можливості:**
 - Може бути використана під час коригування ДДП (якщо таке коригування передбачене)
 - За підтримки органу, що здійснює розробку ДДП - може бути корисна для реалізації ДДП і накопичення практичного досвіду з SEO

Інтегрована СЕО

- Основні переваги
 - Всі переваги, які існують і у випадку часткової інтеграції СЕО у процес розробки ДДП
 - Крім того, створює оптимальне середовище для співпраці, допомагає побудувати довіру між зацікавленими сторонами
- Потенційний ризик втрати незалежного статусу експертів, оскільки вони можуть:
 - Бути повністю поглинені процесом розробки ДДП,
 - Бути обмеженими у своєму впливі, йти на компроміси, які не будуть доводитись до відома громадськості
- Зазначені ризики можуть виникати в умовах недостатньо керованих і прозорих процесів розробки ДДП

Завдання

- Визначити назву документу державного планування, розроблення якого планується у вашому регіоні
- Визначити чи підлягає він процедурі СЕО
- Представити результати із аргументацією

Дякую за увагу!

